

Р.П.Федоренко

Теорія і практика психологічного супроводу

Методичні рекомендації до освітнього компонента

«Теорія і практика психологічного супроводу»

(Магістр спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійної програми

«Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія»).

УДК 159.9 : 005.942 (072)

Ф 33

Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол № 7 від 27 березня 2024 р.)

Рецензенти :

Гошовський Я.О. - доктор психологічних наук, професор кафедри педагогічної та вікової психології Волинського національного університету імені Лесі Українки

Пастрик Т.В. - доктор психологічних наук, професор, ректор КЗВО «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради.

Ф 33 Федоренко Р.П.

Теорія і практика психологічного супроводу : методичні рекомендації до освітнього компонента «Теорія і практика психологічного супроводу». Луцьк, Вежа-Друк : 2024. 29 с.

У методичних рекомендаціях до вибіркового освітнього компонента «Теорія і практика психологічного супроводу» висвітлено важливі питання теоретичного матеріалу щодо особливостей надання психологічної допомоги певним категоріям осіб, які безпосередньо її потребують.

Навчально-методичні рекомендації містять: силабус освітнього компонента, зміст практичних завдань, завдання для самостійної роботи, ІНДЗ, питання до самоконтролю, інформаційні ресурси та рекомендовану літературу.

Методичні вказівки рекомендуються студентам факультету психології спеціальності Психологія освітньо-професійної програми «Практична психологія» (Психологічне консультування та психотерапія) кваліфікаційного рівня «Магістр» і повністю відповідають навчальній програмі з освітнього компонента.

УДК 159.9 : 005.942 (072)

ВНУ імені Лесі Українки, 2024
Федоренко Р.П., 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА	4
АНОТАЦІЯ КУРСУ	5
СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА.....	6
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ	8
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ	14
ВИДИ ІНДИВІДУАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ).....	17
ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ	22
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	24
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ	26
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	27

ВСТУП

У методичних рекомендаціях до вибіркового освітнього компонента «Теорія та практика психологічного супроводу» висвітлено важливі питання теоретичного матеріалу щодо особливостей психологічної допомоги певним категоріям осіб, які її потребують.

Навчальна дисципліна спрямована на поповнення теоретичних знань здобувачів освіти щодо таких специфічних особливостей надання психологічної допомоги, як *супровід*, складовими якого є психодіагностика, психоедукація, психоконсультація та психотерапія.

Навчальне видання складене з урахуванням сучасних теоретичних і практичних вимог до знань, умінь і навичок, необхідних майбутнім психологам. Тематика навчального курсу закладає у здобувачів вищої освіти базові основи теоретичних і практичних знань з основ психологічного супроводу певних категорій осіб, які будуть продовжувати вивчатись у спеціальних та вибіркових дисциплінах.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціально-поведінкові науки	Вибіркова
		Рік навчання 1
		Семестр 2-й
Кількість годин/кредитів 120/4	053 Психологія	Лекції - 10 год.
	Практична психологія	Практичні (семінарські) - 14 год.
		Самостійна робота - 88 год.
ІНДЗ: є	Магістр	Консультації - 8 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

ВК «Теорія та практика психологічного супроводу» належить до циклу вибіркових дисциплін і спрямований на поповнення теоретичних знань студентів щодо таких специфічних особливостей надання психологічної допомоги, як *супроводу*, складовими якого є психодіагностика, психоедукація, психоконсультація та психотерапія.

Вивчення курсу «Теорія та практика психологічного супроводу» не обмежується засвоєнням теоретичного матеріалу, також формує у студентів певні практичні навички. Запропонований матеріал дисципліни проводиться в формі лекцій, практичних робіт та самостійної роботи здобувачів освіти із підручниками, конспектами лекцій, додатковою літературою.

Пререквізити : Навчальна дисципліна «Теорія та практика психологічного супроводу» тісно переплітається з такими навчальними дисциплінами, як: Психологічна допомога дитині й сім'ї; Психологія афективної поведінки; Психологічне консультування клієнтів різних категорій; Психологія залежностей і руйнівної поведінки та ін.

Постреквізити: Психологія життєвих криз та кризове консультування; Психологія насилля; Психологічний супровід осіб з обмеженими можливостями.

Метою дисципліни є розширення загальної теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти, а також формування у них практичного бачення своєї професійної діяльності у сфері психологічного супроводу.

Основними *завданнями* є:

- 1) ознайомлення із понятійним апаратом теми;
- 2) надання інформації про психолого-педагогічний супровід;
- 3) оволодіння основними методами дослідження сім'ї, її психоедукації;
- 4) розгляд сучасних технологій психологічного супроводу.
- 5) розвиток навичок і підвищення рівня психоконсультативної та психотерапевтичної компетентності для поліпшення результату процесу надання

психологічної допомоги.

До завершення навчання студенти будуть **компетентними у таких питаннях :**

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали	
Змістовий модуль 1. Теорія психологічного супроводу							
Тема 1. Психологічний супровід як методологічна парадигма. Поняття психологічного супроводу. Історія поняття супроводу у психологічній літературі.	14	2		10	2	4	ДС
Тема 2. Формування концептуальних засад психологічного супроводу	16		2	12	2	4	Р
Тема 3. Розмежування понять суміжних до психологічного супроводу	16	2	2	12		4	ДС
Тема 4. Психологічний супровід у	12		2	10		4	РМГ
Разом за модулем	58	4	6	44	4	16	
Змістовий модуль 2. Практика психологічного супроводу у різних напрямках роботи психолога*							
Тема 5 Психологічний супровід сім'ї як системи	18	2	2	12	2	4	ДС, РЗ
Тема 6. Психологічний супровід у педагогічній та віковій психології	14	2	2	10			
Тема 7. Психологічний супровід у клінічній та спортивній психології	16		2	12		4	РП
Тема 8. Психологічний супровід у військовій та пенітенціарній психології. Ефективність психологічного супроводу	14	2	2	10	2	4	
Разом за модулем	62	6	8	44	4	16	
Оцінювання знань (балів) :							

Практичні заняття						28	
Підсумкова контрольна робота						60	
ІНДЗ						12	
Всього годин/ Балів	120	10	14	88	8	100	

**До проведення занять з освітнього компонента залучаються практичні психологи з різних сфер психологічної діяльності.*

Заняття включають інтерактивні методи навчання:

ДС – дискусія, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІРС – індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, РП – робота в парах, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз власної діагностично-консультативно-терапевтичної діяльності (КТД) тощо.

4. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Практичні завдання № 1-2

Тема : Психологічний супровід становлення особистості в освітньому просторі.

Питання для обговорення :

1. Особливості психологічного супроводу в умовах навчального процесу.
2. Основні завдання психологічного супроводу в освітньому просторі.
3. Специфіка методів застосування та напрямків роботи психологічного супроводу навчальної діяльності.
4. Особливості психологічного супроводу школярів різних вікових груп.
5. Принципи організації психологічного супроводу дітей в систему інклюзивної освіти.
6. Психологічний супровід батьків дітей з обмеженими можливостями.

Практичне заняття № 3

Тема : Психологічний супровід дітей, травмованих війною

Питання для обговорення :

1. Прояви емоційних реакцій дітей на військовий конфлікт.
2. Психологічний супровід дітей, які стали безпосередніми очевидцями військових дій.
3. Психологічний супровід дітей, які втратили члена сім'ї.
4. Психологічний супровід дітей, які відчувають зовнішню загрозу втрати безпечного середовища або життя.
5. Психологічний супровід дітей після довгострокових наслідків насильства.

Практичні завдання № 4 – 5 (4 год.)

Тема: Професійна діяльність практичного психолога в клініці

Питання для обговорення :

1. Специфіка роботи психолога в клініці з пацієнтами дитячого та підліткового віку.
2. Робота психолога в психіатричній клініці.
3. Робота психолога із залежними пацієнтами.
4. Особливості діяльності психолога із загальнотерапевтичними хворими.
5. Робота психолога з невиліковно хворими пацієнтами.
6. Психологічний супровід хворих на туберкульоз.
7. Діяльність психолога у клініці медичної косметології та пластичної хірургії.
8. Надання психологічної допомоги пацієнтам психосоматичної клініки.
9. Психологічний супровід при наданні швидкої (екстреної та невідкладної) медичної допомоги.
10. Етика проведення діагностичних досліджень в клініці.

Практичне заняття № 6

Тема : Психологічна допомога особам, що постраждали внаслідок психотравмуючих ситуацій

Питання для обговорення :

1. Психологічний супровід при переживанні стресових і травмівних ситуацій.
2. Психологічна допомога у випадку важкої втрати.
3. Психологічний супровід дітей при горюванні.
4. Психологічна допомога особам, що пережили екстремальну ситуацію.
5. Травмафокус як метод подолання наслідків психотравми.

Практичне заняття № 7

Тема : Психологічний супровід військовослужбовців

Питання для обговорення :

1. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, які виконують СБЗ в екстремальних умовах.
2. Надання психологічної допомоги військовослужбовцям при переживанні стресових ситуацій.
3. Психологічна допомога військовослужбовцям при переживанні негативних емоцій.
4. Кризове консультування як форма психологічної допомоги в екстремальній діяльності.
5. Допомога психолога у здійсненні військовослужбовцями контролю над стресовими переживаннями.
6. Надання психологічної допомоги членам родини військовослужбовців.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ :

1. Євсюк О.П., Куфлієвський А.С., Лебедєв Д.В. та ін. Екстремальна психологія 2007р. 502с.
2. Мушкевич М. І., Чагарна С. Є. Основи психотерапії : навч. посіб. Луцьк.2017р. 187с.
3. Овсяннікова Я.О. Формування стрессостійкості рятувальників з використанням інноваційних технологій // Проблеми екстремальної та кризової психології. Вип. 3 4с

4. Ознаки й симптоми посттравматичного стресового розладу (ПТСР)
URL:<https://livewell.optum.com/pdfs/Signs%20and%20symptoms%20of%20PTSD%20-%20Optum%20-%20Ukrainian.pdf> (дата звернення 03.03.2023)
5. Основи психотерапії : навч. Посіб. за ред. М. І. Мушкевич. 2017р. 240с.
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Л. Гридковець та ін. Київ, 2018р. 99-100с.
7. Павелко І. І. Психологічна допомога постраждалим у подоланні шокової травми.URL:https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/3_2011/18.pdf 1с. (дата звернення 23.04.2023)
8. Паливода Л.І. Проблема визначення понять «Психічна травма», «Психологічна травма» і «травма втрати» у психологічних проєкціях
URL: https://psych.vernadskeyournals.in.ua/journal/6_2021/11.pdf (дата звернення 25.04.2023)
9. Туриніна О.Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. Київ. 2017.22с.
- 10.Соціально-психологічний супровід адаптації дошкільників до умов дитячого садка [Електронний ресурс]. — Режим доступу к ресурсу : <http://revolution.allbest/psychology/00130456.html>
- 11.<http://psychology.snauka.ru/2016/09/7121>.
- 12.333<http://www.dissercat.com/content/psikhologo-pedagogicheskoe-soprovozhdenieformirovaniya-osoznannogo-roditelstva-v-molodoi-s-0#ixzz4nUX3K9Uh>.
- 13.Кобильченко В. В. Психологічний супровід дітей дошкільного віку з порушеннями зору : монографія. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. 205 с.
- 14.Кобильченко В. Супровід як проблема сучасної психологічної науки [Електронний ресурс] Режим доступу : http://ispukr.org.ua/kobulchenko_v.html
- 14.Мушкевич М. І. Психологічний супровід сімей, що мають проблемних дітей : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 456 с.
- 15.Мушкевич М. І., Федоренко Р. П., Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. Психологія молодого сім'ї [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 308 с.

16. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах [Текст] : методичні рекомендації / Я.В. Мацегора, І.В. Воробйова, О.С. Колесніченко, І.І. Приходько. – Х. : НА НГУ, 2015. – 69 с.
17. Психологічний супровід сім'ї, що має проблемну дитину: теорія і практика / М. І. Мушкевич // Психологічні технології ефективного функціонування та розвитку особистості : монографія / [за заг. ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова]. Суми : Вид.-во СУМДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. С. 420–441.
18. Савчин М. В. Психологічний супровід розвитку особистості студента з обмеженими можливостями [Електронний ресурс] / М. В. Савчин // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – Хмельницький : Нац. акад. Держ. прикорд. служб. України, 2012. – Режим доступу : file:///C:/Users/User/Downloads/Vnadps_2012_1_41.pdf
19. Система соціального і психолого-педагогічного супроводу дітей пільгових категорій : навчально-методичний посібник / О. І. Василькова та ін. Донецьк : ДонІППО. «Витоки», 2006. 206 с.
20. Система соціального і психолого-педагогічного супроводу дітей пільгових категорій / [авт. тексту О.І. Василькова, І.В. Родигіна, М.І. Київ, 2019.
21. Слободенюк Л. І. Психологічний супровід у школі : мета, завдання, функції / Л. І. Слободенюк // Шкільному психологу. Усе для роботи. 2009. №10 (10). С. 2-5.
22. Соколов В. В. Сучасні тенденції психологічного супроводу діяльності реабілітаційних закладів освіти в країнах Західної Європи : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.08 / АПН України, Ін-т спец. Педагогіки. Київ, 2009. 224 с.
23. Тюптя О. В. Психологічний супровід батьківства / О. В. Тюптя // Збірник наукових праць. Психологічні науки. Київ, 2003. Т. 2. Вип. 8. С. 269-274.

24. Федоренко Р. П., Мушкевич М. І., Коширець В. В. Психологічне консультування та психотерапія: зміст, прийоми, технології : навч. посіб. Луцьк, Вежа-Друк, 2018. 300 с.
25. Федоренко Р.П., Магдисюк Л.І. Основи психологічного консультування : навч.посібник: Вежа-Друк, 2022. 360 с.
26. Федоренко Р.П., Мушкевич М. І., Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. Психологія молодії сім'ї : монографія. Вид. 2-ге, доповн. та змін. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 392 с.

Методичні вказівки до проведення практичних занять з ОК «Теорія і практика психологічного супроводу»

Важливою формою навчання є практичні заняття, які дають можливість значно розширити пізнання предмету шляхом вивчення додаткової літератури та сформуванню вміння і навички практичного застосування отриманих теоретичних знань шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичних занять названого освітнього компонента спрямоване на глибоке вивчення особливостей психологічного супроводу, формування вміння застосування різноманітних психологічних методів і методик, надання професійної консультативної допомоги, в процесі якої клієнт формує здатність вирішувати психологічні проблеми, що виникають у його житті.

Під час проведення практичного заняття студенти роблять повідомлення, невеликі доповіді і реферати, предметом яких можуть бути не тільки вказані в темі практичних занять питання, але і окремі, як правило, особливі, випадки, які носять дискусійний характер та ін.

Практичні заняття з ОК «Теорія і практика психологічного супроводу» орієнтовані також на оволодіння студентами методами надання необхідної психологічної інформації клієнту, яка допомагає глибше усвідомити себе і своє соціальне оточення, налагодити з ним більш гармонійні стосунки (на наведених конкретних прикладах роботи психолога з клієнтом).

Практичні заняття включають проведення попереднього контролю знань, умінь та навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем і її обговорення за участю студентів. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні завдання, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної дисципліни.

5.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема: Формування концептуальних засад психологічного супроводу Формування концептуальних засад психологічного супроводу Психологічні підходи В.Панка Психологічний супровід І.Мамайчук Психолого-педагогічний супровід А.Деркача, М. Бітянкової Психологічний супровід в українській психологічній думці	12
2.	Тема: Розмежування понять, суміжних до психологічного супроводу Поняття психологічного супроводу. Поняття психологічного консультування Поняття психологічної терапії Поняття психологічної підтримки Поняття психологічної реабілітації	10
3.	Тема: Психологічний супровід у віковій та педагогічній психології Психологічний супровід у віковій та педагогічній психології Психологічний супровід дітей різних категорій Психологічний супровід батьківсько-дитячих стосунків Поняття психолого-педагогічного супроводу	12
4.	Тема: Психологічний супровід сім'ї як системи Психологічний супровід сім'ї як системи Психологічний супровід шлюбної підсистеми Психологічний супровід батьківської підсистеми Психологічний супровід сиблінгової підсистеми	10
5.	Тема: Психологічний супровід у клінічній психології Психологічний супровід у клінічній психології Психологічний супровід психосоматичних хворих Психологічний супровід осіб із особливими потребами Психологічний супровід онкохворих осіб Психологічний супровід осіб із набутою та вродженою патологією	12
6.	Тема : Програми психологічного супроводу Програми психологічного супроводу. Етапи та основні складові психологічного супроводу Основні складові психологічного супроводу	10
Всього годин		88

Методичні вказівки до проведення самостійної роботи з ОК «Теорія і практика психологічного супроводу»

Актуальність і значущість оволодіння матеріалами названого освітнього компонента передбачають інтенсивну самостійну роботу студента над спеціальною навчальною літературою, науковою літературою, науковими статтями та діагностичним інструментарієм.

Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача.

Самостійна робота студентів при опануванні матеріалом ОК «Теорія і практика психологічного супроводу» включає:

- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу;
- вивчення окремих питань, що не розглядаються у курсі лекцій;
- підготовку до практичних занять;
- завдання з опрацювання окремих статей та ситуацій;
- відпрацювання окремих технік психологічного консультування (встановлення невербального контакту; техніка відображення почуттів; техніка зворотнього зв'язку; освоєння директив як методу впливу; засвоєння техніки переказу як методу впливу у ситуації інтерв'ю; прийоми роботи з аутоагресією; прийоми пошуку альтернативних рішень);
- самостійний підбір та проведення діагностичних методик щодо завдань з ІНДЗ;
- систематизацію вивченого матеріалу та підготовку до заліку.

Самостійна робота реалізується у виступах студентів з доповідями, повідомленнями на практичних заняттях, наукових гуртках, наукових конференціях і т.д.

У процесі самостійної роботи студентам надається методична допомога, а також здійснюється контроль та аналізуються її результати викладачем.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальне завдання студентів передбачає оволодіння методами, формами, технологією консультативного процесу в роботі з різними категоріями клієнтів, формування навичок постановки психологічного діагнозу, адекватного та вмілого використання діагностичних методик, теоретико-практичної інтерпретації особистості клієнта та його проблеми, проведення психокорекційної роботи, відповідно до запиту та результатів психодіагностичного обстеження.

Результатом виконання завдання є оформлення карти індивідуальної роботи з клієнтом, у якій вказується суть звернення, поставлений психологічний діагноз, зміст проведеної консультативно-корекційної роботи, результативність проведеної роботи, намічені стратегії подальшої корекційної роботи з даним клієнтом.

(Зразок картки індивідуальної роботи поданий нижче).

№

Карта індивідуальної роботи з клієнтом

1. Ім'я та по-батькові клієнта _____
2. Вік клієнта _____ років
3. Освіта _____
4. Професія _____
5. Професійна діяльність на даний час _____

6. Сімейний стан:
одружений _____ скільки років _____
одинокий, без постійного партнера _____
не в шлюбі, з постійним партнером _____
розлучений _____, вдівець _____
другий шлюб _____
одинокий, проживає з батьками _____

7. Кількість дітей _____ від якого шлюбу _____

8. Вік дітей _____

9. Зв'язок з дітьми (емоційний, матеріальний і ін.) _____

10. Професія та професійна діяльність партнера _____

11. Батьки клієнта:

обоє батьки живі _____

живий тільки один з батьків _____, хто саме _____ вік _____

обоє батьки померли _____

інша сімейна ситуація _____

12. Професії батьків:

батько _____ освіта _____

мати _____ освіта _____

13. Кількість братів, сестер _____, вік _____

сіблінгова позиція клієнта _____

14. Сімейна соціограма:

15. Дата первинного звертання _____

16. Характеристика фізичного стану:

добре _____ **середнє** _____ **погане** _____

16. Характер сну: глибокий, поверхневий, розлади сну (безсоння, важко засинати, страшні сновидіння).

17. Загальне уявлення:

відповідає віку _____, виглядає молодше _____,

передчасне старіння _____

18. Стан харчування:

нормальний _____, підвищений _____, понижений _____

19. Перенесені операції, захворювання, перебування в лікарні :

20. Скарги на даний час про стан здоров'я: _____

21. Результати лікування _____

22. Сімейний анамнез, захворювання членів сім'ї _____

23. Характеристика сексуальності:

статеве життя з _____ років

статева активність на даний час, задоволеність статевими стосунками

24. Коло спілкування (стосунки з сусідами, знайомими, друзями):

25. Характеристика вільного часу (спорт, книги і ін.):

26. Основні риси характеру:

- Загальна слабкість, втомлюваність;
- замкнутість;
- навіюваність;
- неможливість відв'язатись від якоїсь думки чи мелодії;
- сором'язливість;
- нерішучість, невпевненість;
- вразливість, образливість;
- нестійкість настрою;
- знижений фон настрою (поганий буває частіше);
- роздратованість, імпульсивність (без втрати контролю над собою);
- те ж , але з втратою контролю над собою.

27. Короткий зміст скарги клієнта (що і коли трапилось з ким)

28. Загальні враження про клієнта:

Аналіз скарги:

29. Суб'єктивний локус скарги _____

30. Об'єктивний локус скарги _____

31. Проблема (суть утруднень клієнта: “хочу те-то, та не можу”):

32. Самодіагноз (як пояснює клієнт причини утруднень):

33. Запит (якої допомоги чекає: “навчіть”, “порадьте”, “вплиньте”)

34. Характер консультації:

а) загальна емоційна підтримка;

б) підтримка прийнятого рішення;

в) аналіз і обговорення життєвої ситуації та життєвої альтернативи;

г) інформування – направлення в інші заклади;

- д) мотивування на пошук психіатричної допомоги;
- е) інформація про подружні взаємини;
- є) інформація про сексуальні стосунки;
- ж) інформація про вікові особливості дітей;
- з) рекомендації в області сімейних взаємин, взаємин з дітьми, сексуальних стосунків, особистих проблем;
- і) інші рекомендації _____
- к) інші форми (вказати) _____

35. Випадок належить до категорії гострих, тих, що потребують негайної допомоги (так, ні).

36. Випадок несе суїцидальну небезпеку (так, ні).

37. Випадок вимагає додаткових зустрічей (так, ні).

38. Випадок вимагає передачі іншому консультанту (так, ні).

39. Випадок потребує психіатричної діагностики і консультування (так, ні).

40. Випадок потребує інших видів діагностики (вказати, яких саме).

41. Необхідність запитів в медичні заклади (є, немає).

42. Випадок обговорення на нараді консультантів (так, ні)

- рекомендації консультанту для подальшої роботи

- клієнт переданий (так, ні) консультанту.

43. Подальша робота з клієнтом (результати діагностики):

7. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

8.

Політика викладача щодо студента

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять;
- активність студента під час практичних занять;
- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- виконання контрольних завдань;
- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;
- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- порушення дисципліни;
- списування та плагіат.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт. **Критерії поточного оцінювання** знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів): 4 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. 3 бали – завдання виконане не в повному обсязі, обґрунтування відповіді недостатнє, 2 бали – завдання виконане частково, допущені суттєві помилки, 1 бал - завдання виконане частково, допущені значні помилки, низький рівень володіння професійними термінами, 0 балів – завдання не виконане. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Підсумкова контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи по завершенні вивчення освітнього компонента. Відповіді на поставлені питання здобувачів вищої освіти повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміння застосовувати його на практиці.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів за кожне з двох теоретичних питань): 20 балів – відповідь була правильною, повною, розлогою, викладена логічно, з використанням термінології. Якщо відповідь неповна, питання розкрито частково, подекуди зустрічаються неточності - оцінюється від 5 до 19 балів. Якщо відповідь студента дуже коротка, не структурована, не розкриває суті запитання - вона може бути оцінена від 0 до 5 балів.

Третє питання передбачає виявлення практичних знань і навичок студента і оцінюється відповідно до продемонстрованих практичних вмінь студента: володіння теоретичним матеріалом у відповідності до ситуації, вміння адекватного підбору і застосування практичного інструментарію, професійний аналіз ситуації, формулювання висновків і оцінюється від 0 до 20 балів.

Неформальна освіта дає змогу студентів отримати додаткові бали (0-10) і представлена такими видами роботи: курси підвищення професійної компетентності за відповідною проблематикою (КППК) – 6 балів, УК – участь у конференції - 4 бали, робота з клієнтом - 6 балів, участь у науково-практичних заходах – 2 бали, публікації наукових матеріалів – 4 бали і т.п.

Студент має право на зарахування результатів навчання, отриманих у інформальній освіті, у кількості **0-6** балів.

Порядок та процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється відповідно до п.3 Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (Наказ № 220-з від 29.06.2022 р.).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%>)

[D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf](#));

Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

На залік виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Максимальна кількість балів, які студент може набрати за результатами оцінювання всіх видів навчальної діяльності, дорівнює 100.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем, або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

Форма проведення іспиту – усний залік.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 -74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

- 1) Історія поняття супроводу у психологічній літературі.
- 2) Психологічний супровід як методологічна парадигма.
- 3) Поняття психологічного супроводу.
- 4) Формування концептуальних засад психологічного супроводу.
- 5) Психологічні підходи Ю. Слюсаріва.
- 6) Психологічний супровід Р. Овчарової.
- 7) Психолого-педагогічний супровід О. Козакової, М. Бітянової.
- 8) Психологічний супровід в українській психологічній думці.
- 9) Поняття психологічного супроводу.
- 10) Поняття психологічного консультування.
- 11) Поняття психологічної терапії.
- 12) Поняття психологічної підтримки.
- 13) Поняття психологічної реабілітації.
- 14) Психологічний супровід у віковій та педагогічній психології.
- 15) Психологічний супровід дітей різних категорій.
- 16) Психологічний супровід батьківсько-дитячих стосунків.
- 17) Поняття психолого-педагогічного супроводу.
- 18) Психологічний супровід сім'ї як системи.
- 19) Психологічний супровід шлюбної підсистеми.
- 20) Психологічний супровід батьківської підсистеми.
- 21) Психологічний супровід сиблінгової підсистеми.
- 22) Психологічний супровід у соціальній психології.
- 23) Психологічний супровід організацій.
- 24) Психологічний супровід осіб різних соціальних категорій.
- 25) Психологічний супровід професійної спроможності.
- 26) Психологічний супровід толерантності особистості.
- 27) Психологічний супровід у клінічній психології.
- 28) Психологічний супровід психосоматичних хворих.
- 29) Психологічний супровід осіб із особливими потребами.
- 30) Психологічний супровід онкохворих осіб.
- 31) Психологічний супровід осіб із набутою та вродженою патологією.
- 32) Психологічний супровід у військовій психології.
- 33) Психологічний супровід в системі пенітенціарних установ.
- 34) Ефективність психологічного супроводу.
- 35) Методи та засоби перевірки ефективності психологічного супроводу.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАДАЧІ ДО ОК «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ»

Психологічна задача № 1

Військовослужбовець П., призваний за мобілізацією, досвіду роботи немає: «Після завершення навчання за програмою до підготовки я був направлений у складі підрозділу в Донецьку область для участі в ооронній операції ЗС України. Під час першого бою було таке відчуття, ніби я «завис» - жодної команди не чув, ніби втратив орієнтування в просторі, хоч дивився в сторону ворога, але не те, щоб не стріляв, жодних рухів не іг зробити. Здавалося, що такий стан тривав кілька хвилин, та потім мені сказали, що я так просидів 3 години, доки тривав бій. Мені, що тоді, що тепер, так соромно перед побратимами, адже ми разом вчилися, разом хотіли воювати, а в першому реальному бою я їх підвів, на мене вони тепер ніколи не зможуть покластись. Я винен перед ними, не знаю навіть, як говорити з ними. Вони ніби мене якось і підтримують, говорять до мене, а я слова вимовити не можу...Що мені робити?».

1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.
2. У чому полягає консультативна допомога?
3. Яку мету будете реалізовувати в процесі консультативної роботи?

Психологічна задача № 2

Військовослужбовець, який перебуває на першій лінії оборони : «Щодня вранці, десь між 3 і 5 годинами, я прокидаюсь від моторошного відчуття жаху всередині, сильного серцебиття і тремору тіла. Щоб заспокоїтися, мені потрібно декілька годин, але ранкові обстріли підсилюють відчуття страху та самопочутт погіршується. Такий стан триває вже понад 1,5 місяці. Як мені бути і що робити?»

1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.
2. У чому полягає консультативна допомога?
3. Сформулюйте завдання, які будете вирішувати в роботі з цим клієнтом?

Психологічна задача № 3

Звернення військовослужбовця : «Я не можу нести службу, бо підозрюю, що дружинам мені зраджує. Я постійно про це думаю, телефоную їй по сто разів на день, щоб дізнатися, чим вона займається. Я роздратований, маю думки про самогубство, втратив сенс життя».

- 1. Сформулюйте свої перші 2-3 репліки і запитання.*
- 2. З якою проблемою клієнта ви будете працювати?*
- 3. У чому полягає консультативна допомога?*

Психологічна задача № 4

До психолога звернулася жінка із скаргою на сина – старшокласника. За словами матері, у сина погана поведінка та різко негативне ставлення до неї. Останнім часом, коли до закінчення школи залишається трохи більше ніж півроку, син почав прогулювати заняття, а тепер і зовсім перестав вчитися. На критику матері і навіть на дружні поради відповідає грубістю. Мати впевнена, що у сина є порушення психіки. Виховувала вона його сама, без батька. З чоловіком розлучилася, коли ще дитина не народилася. «Я для сина нічого не шкодувала, все життя йому ні в чому не відмовляла. Навіть не одружилася вдруге через нього» - ця думка рефреном проходила через усю розповідь матері.

- 1. Сформулюйте попередні гіпотези відносно можливих причин поведінки юнака.*
- 2. Що, на Вашу думку, потрібно з'ясувати психологу щодо юнака?*
- 3. Проаналізуйте причини конфлікту матері з сином.*
- 4. Знайдіть шляхи поліпшення психологічної ситуації.*

Психологічна задача № 5

Спеціалісту з реклами запропонували зробити рекламу для телебачення, у якій би рекламувалася нова газета. Зміст рекламного ролика, запропонованого спеціалістом, був таким: «Дівчина зі стрункими ніжками у туфельках на високих підборах піднімається сходами. На сходах лежать різні

(вже відомі читачам) газети. Видно ноги дівчини, що безжально топчуть газети, видно назви газет. Нарешті, на останній сходинці лежить газета, що рекламується. Дівчина вже не топче її, а піднімає, дивиться на неї із захватом, притискує її до грудей і посміхається.

1. *Чи грамотно зроблено рекламний ролик?*
2. *Обґрунтуйте свою відповідь*

Психологічна задача № 6

До психолога звернулись батьки дівчинки 11 років, яка ходить до спеціальної школи – гімназії з поглибленим вивченням іноземних мов. Сім'я живе у старому районі великого міста, де немає місця для прогулянок чи ігор. Наприкінці чверті стомлюється, з'являються головні болі. У цей час вона частіше, ніж завжди, хоче ходити у кіно та дивитися детективи. Батьки ж примушують її читати серйозні книжки. Непорозуміння та напруженість, що виникає внаслідок цього, пом'якшуються після канікул, але у кінці чверті все повторюється знову.

1. *Побудуйте гіпотези щодо причин повторення такої ситуації.*
2. *Що не враховують батьки у природі дівчинки?*
3. *Що можна порадити батькам?*

Психологічна задача № 7

В консультацію звернулася молода жінка і почала свою розповідь з такої фрази: «Два роки назад я мала необережність завести роман з чоловіком, який набагато старший за мене. В мене є сім'я – чоловік і дитина. Через півроку цих позасімейних відносин я зрозуміла, що мені цього не треба, про що я в дуже обережних словах сказала своєму другові. Але він вже протягом півтора року переслідує мене, вимагає повернутися до нього, погрожує покінчити життя самогубством».

На питання психолога, в чому ж конкретно полягає її проблема, вона відповіла, що хоче допомогти тому чоловікові залишити її в спокої. На питання психолога, які аргументи у того чоловіка на користь їх відносин, вона відповіла його ж словами «Ти зіпсувала мені життя, через тебе я не можу досягти успіху в своїх справах тощо».

- 4. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 5. У чому полягає консультативна допомога?*

Психологічна задача № 8

Завідувач відділу великої фірми, що займається наданням послуг телефонного зв'язку, звернувся до психолога-консультанта з приводу конфлікту між провідними співробітниками відділу, у який були втягнуті усі інші співробітники, внаслідок чого відділ розколовся на ворогуючі стани. Ситуація, що склалася, дуже заважає роботі, і завідувач відділом звернувся за допомогою до психолога, обіцяючи при цьому, що його фірма не пошкодує ні часу, ні коштів для оптимізації атмосфери у цьому трудовому колективі.

- 1. З чого необхідно розпочати вирішення цієї ситуації?*
- 2. Які прийоми та методи Ви можете запропонувати керівнику для налагодження стосунків між співробітниками?*
- 3. Які психологічні форми роботи бажано використати у відділі для згуртування колективу?*

Психологічна задача № 9

Біженців перевозять на нове місце у вантажівках і кажуть, що вони залишаться тут. Їх перемістили через війну у місці їхнього попереднього проживання. Коли вони виходять із вантажівок, деякі з них плачуть, інші здаються дуже наляканими, деякі – дезорієнтованими, а інші зітхають із полегшенням. Більшість боїться і ставить до нового місця з недовірою, і в них немає жодного уявлення, де вони спатимуть, що їстимуть або як отримуватимуть медичну допомогу. Деякі лякаються гучного шуму, бо думають, що знову чують постріли. Вас попросили допомогти надати першу психологічну допомогу у пунктах видачі продуктів.

- 1) Готуючись надавати допомогу, подумайте, що ви хотіли б дізнатися про цю ситуацію?*
- 2) На що важливо дивитися, знайомлячись із групою біженців?*
- 3) Встановлюючи контакт із людьми із групи біженців, у який спосіб ви зможете найкраще почути їхні занепокоєння та втішити, заспокоїти їх?*
- 4) Що можна зробити, щоб направити людей до місць отримання*

інформації і практичної допомоги?

Психологічна задача № 10

Ви з колегами їдете сільською дорогою з інтенсивним рухом у безпечній частині країни і раптом бачите аварію попереду. Виявляється, що чоловіка, який переходив дорогу зі своєю дружиною і маленькою донькою, збив автомобіль. Чоловік лежить на землі, у нього кровотеча і він не рухається. Його дружина і донька стоять біля нього. Дружина плаче і тремтить, а донька стоїть нерухомо і мовчить. Кілька сільських жителів зібралося на дорозі біля місця аварії.

1) Які питання вам потрібно обдумати, готуючись до надання першої психологічної допомоги?

2) На що важливо дивитися?

3) Встановлюючи контакт із людьми, залученими у нещасний випадок, що ви можете зробити, аби якнайкраще вислухати їхні проблеми і втішити?

4) Що можна зробити, аби направити людей до місця отримання інформації і практичної допомоги?

Психологічна задача №11

До психолога-консультанта звернулася вчителька молодших класів зі скаргою на одного з учнів. Андрій – здібний учень, він швидко запам'ятовує новий матеріал, але в той же час порушує дисципліну в класі – розмовляє із сусідом, пустує, б'ється. Вчителька неодноразово його наказувала, записувала зауваження в щоденник. Всі дії вчительки були безрезультатними.

1. Чи правильно сформульовано локус скарги?

2. Чи правильні педагогічні заходи, що застосовувала вчителька?

3. Запропонуйте свій варіант причин поганої поведінки Андрія на уроках?

4. Які заходи у цьому випадку були б ефективними?

Психологічна задача №12

Антон досить комунікабельний та жвавий хлопчик п'яти років, обожнює гратись з ровесниками. Але, на відміну від інших дітей, його час, відведений для ігор, досить обмежений. Серйозна та строга мама вважає, що багато бавитись — це зайве. Набагато корисніше зайняти дитину вивченням англійської мови, заняттям музикою та переглядом розвиваючих фільмів. Відтак, погратися з ровесниками для хлопчика стало рідкісним святом та винагородою за старання.

- 1. У чому полягає консультативна допомога?*
- 2. Проаналізуйте психологічну доречність виховної стратегії мами.*

Психологічна задача №13

До психолога звернулася мати п'ятнадцятирічного сина. Вона принесла з собою «Малюнок сім'ї», виконаний її сином. На малюнку зображені мати й син спиною один до одного. Незвичайним було також те, що листок складався із склеєних частин. Мати пояснила: «Після того як син завершив малюнок, я його запитала, коли він останній раз користувався пілососом (На малюнку син з пілососом). Він відповів: «Що тобі не подобається?!» І розірвав малюнок. Довелося клеїти».

Додаткова інформація. Сім'я розпалася майже відразу після народження сина. Тривалий час жили з бабусею та дідусем, які, в основному, і виконували батьківські ролі. Недавно переїхали – живуть окремо. Матері дуже важко спілкуватися із сином. Вона скаржиться на те, що він її не слухається, грубо розмовляє з нею.

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*

Психологічна задача №14

Першокурсниця Олена ділиться враженнями з подругою:

«Якось мені важко навчатись в університеті. В школі було легше. До зростання навчального навантаження я вже звикла, навіть частіше стала відвідувати бібліотеку. Однак викладачі мене не вирізняють як особистість, для них я рядова дівчина з потоку. Одногрупники якісь недружні, кожен в світі своїх інтересів та подій».

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*
- 3. Визначте причини труднощів адаптації Олени до навчання в університеті.*

Психологічна задача №15

Молоде подружжя одружилось через пристрасне кохання. Через півроку вже говорять про розлучення. Причина? «Неконтактність».

«Вона завжди влаштовує скандал через дрібниці. Ніколи ні в чому не поступиться», – скаржиться чоловік.

«Він все робить невчасно, зі мною не рахується. Про що не попросиш, все завтра, завтра...» – висуває контраргумент дружина.

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*
- 3. Які особистісні якості подружжя є причиною розгортання негативних взаємин між ними?*

Психологічна задача №16

На консультації у психолога сорокарічний чоловік з болем у голосі говорить: «Я відчуваю якийсь вакуум у житті. Спочатку професія мені подобалась, намічались перспективи кар'єрного просування. Далі непорозуміння з дружиною змусили мене ще більше заглибитись у роботу, яку сприймав як віддушину. Здавалось, начальство цінувало мої старання, я періодично отримував премії. Однак, коли з'явилась чергова вакансія на підвищення, вибрали не мене. Охопила хвиля розчарування, відчаю, далі байдужість».

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*
- 3. Якими є можливі причини переживання чоловіком такої ситуації?*

Психологічна задача №17

Шістнадцятирічна Тетяна скаржиться подрузі: «Батьки мене не розуміють! Кажуть, що люблять, але хіба так люблять? Завжди підозри, запитання – з ким була, де була; мої речі потайки оглядають. І постійно сварять. І це все через любов, так?».

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*
- 3. Встановіть причини нездорових взаємин дівчини з батьками та їх наслідки для психіки дівчини.*

Психологічна задача №18

Спираючись на висловлювання батька про сина, сформулюйте причини його ставлення до юнака та визначте наслідки цього ставлення на становлення особистості хлопця:

«Мені страшно визнавати, але мій син мене розчарував. Він зовсім на мене не схожий. В школі я любив футбол, займався спортом, а йому подобаються музика і книги. Волосся в нього довге, в лівому вусі – сережка, він виглядає, як дівчина. Я хотів би ним гордитись, але я його соромлюсь».

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*

Психологічна задача №19

Визначте причини непродуктивної самореалізації жінки та ймовірні способи покращення її психологічного стану:

«Я ніколи нічого не могла робити для себе. Все тільки для сім'ї, з ранку до вечора я тільки працювала. Ніколи не було часу навіть хоча б книгу почитати, частіше я була дуже стомленою. Тепер вже надто пізно. Діти вже залишили дім, чоловік з головою занурився в свою кар'єру, а я залишилась ні з чим».

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*

Психологічна задача №20

До консультації звернулася мама першокласника. Проблема полягала у тому, що хлопчик писав гірше за всіх у класі – криво, неакуратно. Мама неодноразово змушувала хлопчика переписувати домашнє завдання, але він у таких випадках починав писати ще гірше.

- 1. Проаналізуйте ситуацію.*
- 2. Що можна порекомендувати мамі учня у конструктивному плані?*

Психологічна задача №21

Клієнтка Н., 33 роки, розлучена, дітей не має, живе сама. Звернулася на консультацію за скеруванням дерматолога-косметолога. До лікаря Н. прийшла зі скаргами на висип на шкірі обличчя. Перші прояви висипу Н. відзначила у себе два роки тому. Пригадує, що в той час якраз переживала розлучення з чоловіком. Тоді вона вперше пішла до лікаря, який призначив їй медикаментозне лікування. Від прийому ліків покращення стану шкіри не відбулося, тому Н. звернулася до терапевта, який рекомендував їй пройти курс «очищення печінки», антипаразитарну терапію. Н. кілька разів зверталася до косметологів, які проводили їй курс хімічних пілінгів і мезотерапії. Але пройдені процедури не давали бажаного ефекту, відбулося лише посилення висипу. Тоді, як відзначає Н., вона почала переживати значний дискомфорт у спілкуванні з людьми, була змушена піти з роботи, оскільки працювала у сфері обслуговування в індустрії краси і «не могла працювати там з таким обличчям». Через це у Н. значно погіршився її психоемоційний стан. На момент актуального звернення до дерматолога-косметолога в Н. спостерігався дерматоз локалізованого симетричного характеру, набряк тканин обличчя, численні відкриті камедони, ділянки сухості, спричинені самостійним застосуванням спиртового розчину саліцилової кислоти. У спілкуванні Н. виявляє емоційну лабільність та високу тривожність, часто плаче, коли розповідає про свою історію, висловлює пасивні суїцидальні думки.

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*
- 3. Які рекомендації може дати психолог медичним працівникам щодо налагодження ефективної взаємодії з пацієнткою?*

Психологічна задача №22

Клієнтка О., 27 років, незаміжня, без дітей, проживає з батьками. Звернулася на консультацію за скеруванням пластичного хірурга. Півтора роки тому внаслідок ДТП О. отримала травму обличчя: перелом кісток носа зі зміщенням уламків та деформацією зовнішнього носа. Їй зробили операцію, реабілітаційний період проходив без ускладнень. Через вісім місяців після травми в О. посилилася тривожність, роздратованість та нервозність, порушився сон та апетит. О. постійно оглядала себе у дзеркалі і нарікала на погіршення зовнішності. Вона почала рідше спілкуватися з друзями, уникала відвідування людних місць. Лікарі-хірурги переконували її, що результати операції цілком успішні та в її зовнішності немає жодних дефектів. Але ці переконання діяли на О. лише протягом нетривалого часу: згодом вона знову дивилася на себе в дзеркало і починала помічати недоліки, які «спотворюють обличчя». О. активно висловлює побоювання, що їй «з такою зовнішністю заміж ніколи не вийти». Вона повідомляє про відчуття напруги і страху, неможливість розслабитися. О. переконана, що оточуючі постійно звертають на неї увагу, помічають недоліки її зовнішності. У неї доволі песимістичний погляд на майбутнє, час від часу виникають думки про втому від «такого життя», але суїцидальних планів О. не має. Відомо, що О. є єдиною дитиною у сім'ї. Взаємини у своїй родині О. характеризує як напружені. Вона розповідає про свого батька як про директивного і домінуючого, зазначає, що він часто застосовував до неї фізичні покарання. Мама – м'яка і поступлива, у конфліктних ситуаціях частіше займала нейтралітет. У школі та в університеті О. вчилася добре. За характером вважає себе сором'язливою та доброзичливою людиною. О. пригадує, що у підлітковому віці (14-15 років) через висип на обличчі у неї були деякі труднощі зі сприйманням власної зовнішності: вона почувала себе гіршою за своїх ровесників, хотіла робити макіяж, щоб приховати недоліки зовнішності, але батько категорично забороняв це робити і слідкував за тим, у якому вигляді вона виходила з дому. Після покращення стану шкіри на обличчі О. стала більш впевненою у собі, в цілому їй подобалася її зовнішність аж до моменту, коли вона перенесла операцію через отриману травму обличчя.

- 1. Опишіть загальний психологічний стан хворої.*
- 2. Визначте основні проблеми хворої, які потребують психотерапевтичного втручання. Запропонуйте алгоритм роботи з хворою.*

Психологічна задача №23

Пацієнт П., 45 років, протягом останніх двох тижнів перебуває на лікуванні в кардіологічному відділенні. Він дуже сумнівається у всіх процедурах, які йому проводять за призначенням лікаря, не вірить в успіх лікування. При проведенні процедур сперечається з медсестрою, на обличчі часто самовдоволенна посмішка, може не з'явитися на призначені процедури. Медсестра спробувала поговорити з пацієнтом, але він не слухає її, грубіянить, ховає очі. Медсестрі вдалося з'ясувати в ході бесіди, що пацієнт має негативний досвід спілкування з медперсоналом.

- 1. Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
- 2. У чому полягає консультативна допомога?*
- 3. Які рекомендації може дати психолог медичним працівникам щодо налагодження ефективної взаємодії з пацієнткою?*

Психологічна задача №24

Пацієнт В., 26 років, автомеханік, має середню спеціальну освіту, неодружений, діагноз – опіки 3-4 ступенів 40% поверхні тіла. Пацієнт отримав травму, коли ходив у похід з друзями: він заснув біля вогнища і обгорів уві сні, єдиний спогад про опік – це те, що біль був дуже сильним. Перша зустріч психолога з пацієнтом відбулася в палаті реанімації, коли він прийшов до тями через 4 дні після поступлення в лікарню. Хворому було важко говорити, він робив тривалі паузи в бесіді. За ним майже весь цей час доглядав батько, але він відкидав допомогу батька, постійно дратувався, коли той намагався йому чимось допомагати. Друга зустріч відбулася через 10 днів, коли хворий вже перебував у загальній палаті. З розмови встановлено, що хворий намагається приховувати важкість свого фізичного стану, постійно конфліктує з медичним персоналом і відкидає їхню допомогу та догляд. Хворий відзначає, що завжди прагнув до самостійності, незалежності, любить ризик, переконаний, що ще не встиг нічого досягнути в житті і що у нього ще «все попереду». Він стверджує, що не відчуває розуміння та прихильності від інших людей, відчуває себе зломленим боротьбою із труднощами, йому здається, що те, як інші з ним поведуться, принижує його гідність, від не відчуває від них поваги. Третя зустріч з пацієнтом відбулася через два місяці після першої, перед його випискою зі стаціонару. Фізичний стан хворого на той час був

задовільним. Його конфліктність дещо знизилася, але збереглася, він був емоційно загальмованим. Із розмови з хворим встановлено, що він відчуває себе дискомфортно через відчуття приниження і нерозуміння іншими, прагне до спокійної обстановки, де можна уникнути хвилювань, відчуває себе змушеним йти на компроміси, стримувати свої бажання і надії, на деякий час відмовитися від певних бажаних для нього речей.

1) охарактеризуйте загальний психологічний стан хворого на різних етапах захворювання;

2) які методики можна використати для психодіагностики у роботі з цим пацієнтом?

3) опишіть основні завдання та загальний алгоритм надання психологічної допомоги хворому на різних етапах захворювання

Психологічна задача №25

Клієнтка Н., 33 роки, розлучена, дітей не має, живе сама. Звернулася на консультацію за скеруванням дерматолога-косметолога. До лікаря Н. прийшла зі скаргами на висип на шкірі обличчя. Перші прояви висипу Н. відзначила у себе два роки тому. Пригадує, що в той час якраз переживала розлучення з чоловіком. Тоді вона вперше пішла до лікаря, який призначив їй медикаментозне лікування. Від прийому ліків покращення стану шкіри не відбулося, тому Н. звернулася до терапевта, який рекомендував їй пройти курс «очищення печінки», антипаразитарну терапію. Н. кілька разів зверталася до косметологів, які проводили їй курс хімічних пілінгів і мезотерапії. Але пройдені процедури не давали бажаного ефекту, відбулося лише посилення висипу. Тоді, як відзначає Н., вона почала переживати значний дискомфорт у спілкуванні з людьми, була змушена піти з роботи, оскільки працювала у сфері обслуговування в індустрії краси і «не могла працювати там з таким обличчям». Через це у Н. значно погіршився її психоемоційний стан. На момент актуального звернення до дерматолога-косметолога в Н. спостерігався дерматоз локалізованого симетричного характеру, набряк тканин обличчя, численні відкриті камедони, ділянки сухості, спричинені самостійним застосуванням спиртового розчину саліцилової кислоти. У спілкуванні Н. виявляє емоційну лабільність та високу тривожність, часто плаче, коли розповідає про свою

історію, висловлює пасивні суїцидальні думки.

1. *Дайте психологічну інтерпретацію ситуації.*
2. *У чому полягає консультативна допомога?*
3. *Які рекомендації може дати психолог медичним працівникам щодо налагодження ефективної взаємодії з пацієнткою?*

Психологічна задача №26

Клієнтка О., 27 років, незаміжня, без дітей, проживає з батьками. Звернулася на консультацію за скеруванням пластичного хірурга. Півтора роки тому внаслідок ДТП О. отримала травму обличчя: перелом кісток носа зі зміщенням уламків та деформацією зовнішнього носа. Їй зробили операцію, реабілітаційний період проходив без ускладнень. Через вісім місяців після травми в О. посилилася тривожність, роздратованість та нервозність, порушився сон та апетит. О. постійно оглядала себе у дзеркалі і нарікала на погіршення зовнішності. Вона почала рідше спілкуватися з друзями, уникала відвідування людних місць. Лікарі-хірурги переконували її, що результати операції цілком успішні та в її зовнішності немає жодних дефектів. Але ці переконання діяли на О. лише протягом нетривалого часу: згодом вона знову дивилася на себе в дзеркало і починала помічати недоліки, які «спотворюють обличчя». О. активно висловлює побоювання, що їй «з такою зовнішністю заміж ніколи не вийти». Вона повідомляє про відчуття напруги і страху, неможливість розслабитися. О. переконана, що оточуючі постійно звертають на неї увагу, помічають недоліки її зовнішності. У неї доволі песимістичний погляд на майбутнє, час від часу виникають думки про втому від «такого життя», але суїцидальних планів О. не має. Відомо, що О. є єдиною дитиною у сім'ї. Взаємини у своїй родині О. характеризує як напружені. Вона розповідає про свого батька як про директивного і домінуючого, зазначає, що він часто застосовував до неї фізичні покарання. Мама – м'яка і поступлива, у конфліктних ситуаціях частіше займала нейтралітет. У школі та в університеті О. вчилася добре. За характером вважає себе сором'язливою та доброзичливою людиною. О. пригадує, що у підлітковому віці (14-15 років) через висип на обличчі у неї були деякі труднощі зі сприйманням власної зовнішності: вона почувала себе гіршою за своїх ровесників, хотіла робити макіяж, щоб приховати недоліки зовнішності, але батько категорично забороняв це робити і слідкував за тим, у якому вигляді вона виходила з дому. Після покращення стану шкіри на обличчі О. стала більш впевненою у собі, в цілому їй подобалася її

зовнішність аж до моменту, коли вона перенесла операцію через отриману травму обличчя.

1. *Опишіть загальний психологічний стан хворої*
2. *Визначте основні проблеми хворої, які потребують психотерапевтичного втручання. Запропонуйте алгоритм роботи з хворою.*

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Кобильченко В. В. Психологічний супровід дітей дошкільного віку з порушеннями зору : монографія. Полтава : ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2015. 205 с.
2. Кобильченко В. Супровід як проблема сучасної психологічної науки [Електронний ресурс] Режим доступу : http://ispukr.org.ua/kobulchenko_v.html
<http://psychology.snauka.ru/2016/09/7121>.
3. Мушкевич М. І. Психологічний супровід сімей, що мають проблемних дітей : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 456 с.
4. М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна, С. В. Борцевич, П. Д. Гайдучик. Основи психотерапії та когнітивно-поведінкової діяльності : навч. посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 420 с.
5. Мушкевич М. І., Федоренко Р. П., Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. Психологія молоді сім'ї [Текст] : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 308 с.
6. Федоренко Р. П., Мушкевич М. І., Коширець В. В. Психологічне консультування та психотерапія: зміст, прийоми, технології : навч. посіб. Луцьк, Вежа-Друк, 2018. 300 с.
7. Психологічний супровід сім'ї, що має проблемну дитину: теорія і практика / М. І. Мушкевич // Психологічні технології ефективного

- функціонування та розвитку особистості : монографія / [за заг. ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л. Зливкова]. Суми : Вид.-во СУМДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. С. 420–441.
8. Федоренко Р.П., Мушкевич М. І., Дучимінська Т. І., Магдисюк Л. І. Психологія молодшої сім'ї : монографія. Вид. 2-ге, доповн. та змін. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 392 с.
9. Савчин М. В. Психологічний супровід розвитку особистості студента з обмеженими можливостями [Електронний ресурс] / М. В. Савчин // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – Хмельницький : Нац. акад. Держ. прикорд. служб. України, 2012. – Режим доступу : file:///C:/Users/User/Downloads/Vnadps_2012_1_41.pdf
10. Система соціального і психолого-педагогічного супроводу дітей пільгових категорій : навчально-методичний посібник / О. І. Василькова та ін. Донецьк : ДонІППО. «Витоки», 2006. 206 с.
11. Слободенюк Л. І. Психологічний супровід у школі : мета, завдання, функції / Л. І. Слободенюк // Шкільному психологу. Усе для роботи. 2009. №10 (10). С. 2-5.
12. <http://www.dissercat.com/content/psikhologo-pedagogicheskoe-soprovozhdenieformirovaniya-osoznannogo-roditelstva-v-molodoi-s-0#ixzz4nUX3K9Uh>.
13. Соколов В. В. Сучасні тенденції психологічного супроводу діяльності реабілітаційних закладів освіти в країнах Західної Європи : дис. ... канд. психолог. наук : 19.00.08 / АПН України, Ін-т спец. Педагогіки. Київ, 2009. 224 с.
14. Тюптя О. В. Психологічний супровід батьківства / О. В. Тюптя // Збірник наукових праць. Психологічні науки. Київ, 2003. Т. 2. Вип. 8. С. 269-274.
15. Федоренко Р.П., Магдисюк Л.І. Основи психологічного консультування : навч. посібник: Вежа-Друк, 2022. 360 с.

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

- 36) Історія поняття супроводу у психологічній літературі.
- 37) Психологічний супровід як методологічна парадигма.
- 38) Поняття психологічного супроводу.
- 39) Формування концептуальних засад психологічного супроводу.
- 40) Психологічні підходи Ю. Слюсаріва.
- 41) Психологічний супровід Р. Овчарової.
- 42) Психолого-педагогічний супровід О. Козакової, М. Бітянової.
- 43) Психологічний супровід в українській психологічній думці.
- 44) Поняття психологічного супроводу.
- 45) Поняття психологічного консультування.
- 46) Поняття психологічної терапії.
- 47) Поняття психологічної підтримки.
- 48) Поняття психологічної реабілітації.
- 49) Психологічний супровід у віковій та педагогічній психології.
- 50) Психологічний супровід дітей різних категорій.
- 51) Психологічний супровід батьківсько-дитячих стосунків.
- 52) Поняття психолого-педагогічного супроводу.
- 53) Психологічний супровід сім'ї як системи.
- 54) Психологічний супровід шлюбної підсистеми.
- 55) Психологічний супровід батьківської підсистеми.
- 56) Психологічний супровід сиблінгової підсистеми.
- 57) Психологічний супровід у соціальній психології.
- 58) Психологічний супровід організацій.
- 59) Психологічний супровід осіб різних соціальних категорій.
- 60) Психологічний супровід професійної спроможності.
- 61) Психологічний супровід толерантності особистості.
- 62) Психологічний супровід у клінічній психології.
- 63) Психологічний супровід психосоматичних хворих.
- 64) Психологічний супровід осіб із особливими потребами.
- 65) Психологічний супровід онкохворих осіб.
- 66) Психологічний супровід осіб із набутою та вродженою патологією.
- 67) Психологічний супровід у військовій психології.
- 68) Психологічний супровід в системі пенітенціарних установ.
- 69) Ефективність психологічного супроводу.
- 70) Методи та засоби перевірки ефективності психологічного супроводу.

